

HE 326/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 309/2022 vp) täydentämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta (309/2022 vp).

Hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitus korjataan jälkikäteen kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella hyvinvointialuekohtaisella kertakorvauksella. Esityksessä ehdotetaan, että osa kertakorvauksesta maksettaisiin etukäteen huhtikuussa tai viimeistään toukokuussa 2023. Keväällä maksettava osuus olisi koko maan tasolla 150 miljoonaa euroa. Tämä määrä kohdennettaisiin hyvinvointialueille kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisten palveluluokkakohtaisten tilipääätösennakkotietojen perusteella arvioidun kertakorvauksen alueittaisen jakautumisen suhteessa.

Kertakorvaus tarkistettaisiin kuntien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen mukaiseksi tekemällä hyvinvointialueen rahoitukseen erillinen lisäys tai erillinen vähennys tammikuussa 2024. Tarkistuksessa otettaisiin huomioon myös hyvinvointialueelle etukäteen maksettu korvaus ja mahdollinen vuoden 2023 aikana maksettu lisärahoitus.

Ehdotettu sääntely on tarkoitettu tulevan voimaan keväällä 2023 samanaikaisesti kuin täydennettävässä hallituksen esityksessä ehdotettu laki.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen.....	3
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
4.2.1 Vaikutukset hyvinvointialueiden rahoitukseen	6
4.2.2 Vaikutukset valtiontalouteen.....	7
4.3 Vaikutukset hyvinvointialueiden toimintaan	7
5 Lausuntopalaute.....	7
6 Säännöskohtaiset perustelut	8
7 Voimaantulo	10
8 Suhde täydennettävään esitykseen ja lisätalousarvioesitykseen	10
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	10
LAKIEHDOTUS	11
Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta	11
LIITE	14
RINNAKKAISTEKSTI	14
Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta	14
Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta	17

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Eduskunnalle annettiin 24.11.2022 hallituksen esitys laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta (HE 309/2022). Esityksessä esitettiin muutettavaksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021, jäljempänä *rahoituslaki*) siirtymätausta sekä vuoden 2023 rahoituksen korjaavaa kertakorvausta koskevaa sääntelyä.

Edellä mainitun esityksen mukaan hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksen korjaava kertakorvaus voitaisiin kirjata vuoden 2023 rahoitukseen ja se maksettaisiin tammikuussa 2024. Esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä eduskunnan hallintovaliokunta (HaVL 33/2022 vp) kiinnitti huomiota siihen, että osalla hyvinvointialueista tilanne voi kuitenkin johtaa siihen, että kertakorvauksen maksatusta vasta tammikuussa vuonna 2024 joudutaan paikkaamaan lyhytaikaisella lainalla. Hallintovaliokunnassa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuullut hyvinvointialueiden asiantuntijat arvioivat ehdotetusta kertakorvauksen maksuajankohdasta aiheutuvan hyvinvointialueille vuonna 2023 maksuvalmiusongelmia.

Lisätalousarviota käsittelevä epävirallinen ministerityöryhmä linjasi 30.1.2023, että edellä mainittua esitystä täydennetään vielä siltä osin, että kertakorvauksesta osa maksetaan ennakkoon keväällä 2023.

Valtioneuvoston on tarkoitus ottaa vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa huomioon muutokseen tarvittavan määrärahan.

1.2 Valmistelu

Täydentävä esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Ehdotuksia on käsitelty valtioneuvoston lisätalousarviota käsittelevässä epävirallisessa ministerityöryhmässä.

Valtiovarainministeriö järjesti 31.1.2023 kuulemistilaisuuden hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja ministeriöiden edustajille. Tilaisuuteen osallistui valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön asiantuntijoiden lisäksi noin 30 hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin edustajaa kattavasti eri alueilta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia sovelletaan valtion rahoituksen myöntämiseen hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) tarkoitettujen hyvinvointialueiden järjestämistä vastuulle kuuluvien tehtävien kustannusten kattamiseen. Rahoituslakia sovelletaan myös Helsingin kaupungin järjestämistä vastuulle kuuluvien hyvinvointialueiden tehtävien rahoitukseen.

Rahoituslain 34 §:n mukaan koko maan valtion rahoituksen taso vuodelle 2024 tarkistetaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietoja vastaavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan rahoituksen taso tarkistetaan kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisäänteisten tehtävien kustannusten osalta vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien pal-

velukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2022 talousarviotietoihin ja tilinpäätöstietoihin perustuvien kustannusten erotus otetaan huomioon korjaamalla 6 §:ssä tarkoitettuja vuoden 2023 laskennallisia kustannuksia.

Siirtymätasauksesta säädetään rahoituslain 35 §:ssä. Siirtymätasauksella otetaan huomioon hyvinvointialueen laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus vuoden 2022 tasossa siten, että vuosien 2023—2029 aikana rahoitus muuttuu porrastetusti kohti laskennalliseen rahoitukseen perustuvaa rahoitusta.

Mainitun pykälän 6 momentin mukaan laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarviotietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukien kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella.

Rahoituslakiin lisättiin kesällä 2022 vahvistetulla lailla 700/2022 uusi 35 a §, jonka mukaan myös hyvinvointialuekohtainen rahoitus tarkistetaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Pykälän 1 momentin mukaan hyvinvointialueen rahoitukseen tehdään vuonna 2024 erillinen kertaluonteinen lisäys tai siitä tehdään erillinen kertaluonteinen vähennys, jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitettun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palveluluokkakohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suurin.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, miten edellä mainitusta vuonna 2024 maksettavasta rahoituksen korjauserästä tulee vähentää vuodelle 2023 mahdollisesti samalle alueelle maksettu rahoituslain 11 §:ssä tarkoitettu lisärahoitus.

Pykälän 3 momentissa säädetään korjauseränä maksetun rahoituksen huomioon ottamisesta rahoituksen koko maan tason jälkikäteistarkistuksessa. Momentin mukaan pykälässä tarkoitettujen rahoituksen lisäysten yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustannuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa 10 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

Hallituksen esityksessä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta (HE 309/2022 vp) ehdotetaan, että edellä mainittu kertakorvaus olisi mahdollista kirjata hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitukseen ja se maksettaisiin tammikuussa 2024.

Vuodenvaihteessa 2022–2023 hyvinvointialueiden kanssa käytyjen tilannekuvakeskustelujen perusteella näyttää siltä, että kuntien vuoden 2022 toteutuneet sosiaali-, terveydenhuollon ja pelastustoimen nettokustannukset voivat olla huomattavastikin suuremmat kuin vuoden 2022 talousarvioissa. Myös Suomen Kuntaliiton aiemmin syksyllä 2022 yli 20 000 asukkaan kuntiin ja kaupunkeihin kohdentama kysely viittasi siihen. Tarkkaa tietoa kuntien toteutuneista vuoden 2022 nettokustannuksista ei kuitenkaan ole vielä saatavilla.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa hyvinvointialueiden edellytyksiä selviytyä tehtäviensä rahoituksesta vuoden 2023 aikana ilman, että ne joutuvat turvautumaan lyhytaikaiseen lainanottoon, jos kuntien talousarvio- ja tilinpäätöstietojen eroavaisuudesta aiheutuu rahoitukseen vajetta. Esityksellä pyritään näin myös vähentämään mahdollisesta lyhytaikaisesta lainanotosta hyvinvointialueille aiheutuvia korkokuluja.

Esityksen tavoitteena on lisäksi estää sitä, että alueet joutuisivat lyhyen aikavälin rahoituskapeikkojen vuoksi sopeuttamaan toimintojaan pidemmän aikavälin toiminnan näkökulmasta epätarkoituksenmukaisesti. Maksatuksen aikaistamisella pyritään siten tukemaan lakisääteisten tehtävien järjestämistä alkuvaiheessa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialuekohtaisesta kertakorvauksesta osa maksettaisiin ennakoon jo kevään 2023 aikana. Kertakorvauksesta maksettaisiin etukäteen koko maan tasolla 150 miljoonaa euroa viimeistään toukokuussa 2023. Ennakoon maksettava osuus on arvioitu käytettävissä olevien tietojen perusteella arvioidun kertakorvauksen määrän mukaan, koska tarkkaa tietoa lopullisen kertakorvauksen euromäärästä ei ole vielä saatavilla. Ennakoon maksettavan osuuden tulisi olla euromäärältään merkittävä, jotta se tosiasiallisesti vähentää alueiden tarvetta turvautua lyhytaikaiseen lainaan, jos rahoituksen perustana olevat vuoden 2022 talousarvioiden mukaiset nettokustannukset ovat olleet huomattavasti vuoden 2022 tilinpäätöstietoja pienemmät. Ennakoon maksettava osuus ei kuitenkaan saisi olla niin suuri, että riski lopullisen hyvinvointialueittaisen kertakorvauksen ylittämisestä ja siten negatiivisesta lopullisesta kertakorvauksesta tammikuussa 2024 kasvaa merkittäväksi.

Ennakon jakautuminen alueittain lasketaan vertaamalla kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisten palveluluokkakohtaisten tilipäätösennakkotietojen perusteella laskettua vuoden 2023 rahoitusta talousarviotietojen mukaan laskettuun rahoitukseen. Edellä mainittu 150 miljoonaa kohdennetaan tilipäätösennakkotietojen perusteella laskettujen kertakorvausten osoittamassa suhteessa hyvinvointialueille.

Kertakorvaus tarkistettaisiin lopullisten tilinpäätöstietojen mukaiseksi erillisellä maksuerällä tammikuussa 2024. Tällöin maksettavassa tai vähennettävässä erässä otettaisiin huomioon myös hyvinvointialueelle keväällä ennakoon maksettu erä ja alueen mahdollinen vuoden 2023 aikana saama rahoituslain 11 §:n mukainen lisärahoitus.

Kertakorvauksen maksamista varten tarvitaan lopulliset ja tarkistetut tiedot kuntien vuoden 2022 tilinpäätöksistä. Vuoden 2021 tilinpäätöstietojen saamisessa oli merkittäviä ongelmia, ja tietojen täydentämisen aikaa jouduttiin jatkamaan aina lokakuun 2022 loppuun. Mikäli kertakorvauksen maksatus ajoittuisi vuoden 2023 puolelle, tulisi vuoden 2023 viimeistä lisätalousarviota varten maksuspäätökset tehdä jo käytännössä ennen lokakuun 2023 loppua ja maksu ehtisi tällöin joulukuulle. Kertakorvauksen maksu voisi toteutua siten aikaisintaan yhtä kuu-kautta aikaisemmin kuin alkuperäisen esityksen mukainen tammikuu 2024. Alueiden kassanhallintaan ja lyhytaikaisen lainan tarpeeseen nähden kertaerän maksamisella tällöin ei verrattuna vuoden 2024 tammikuuhun olisi suurta merkitystä.

Rahoituslain 35 a §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialuekohtaisesta korvauksesta vähennetään mahdollinen alueelle vuoden 2023 aikana maksettu lisärahoitus. Lisärahoituspyyntöjä voi tulla milloin tahansa kalenterivuoden aikana, ja on mahdollista, että jokin hyvinvointialue tekee lisärahoituspyynnön loppuvuodesta 2023. Mikäli kertakorvausten maksatuspäätös perustuisi vuoden viimeiseen lisätalousarvioon, tulisi sen jälkeen myönnettyt lisärahoituspäätökset ottaa huomioon, jotta kaikkia alueita kohdeltaisiin rahoituksen osalta yhdenmukaisesti. Kun kertakorvaus tarkistetaan ja maksetaan lopullisten tietojen mukaan tammikuussa 2024, ovat kaikki vuoden 2023 puolella myönnettävät ja maksettavat lisärahoituspyynnöt jo tiedossa, jolloin ne voidaan huomioida kertakorvauksen maksatuspäätöksissä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset hyvinvointialueiden rahoitukseen

Täydentävän hallituksen esityksen perusteella hyvinvointialuekohtaisesta kertakorvauksesta osa maksettaisiin ennakoon jo kevään 2023 aikana. Hyvinvointialueille kohdennettavan ennakkollisen kertakorvauksen määrä olisi 150 miljoonaa euroa.

Esityksellä muutetaan kertaerän maksuajankohtaa, jolloin vuoden 2023 aikana hyvinvointialueille maksettu rahoitus kasvaa. Hyvinvointialueiden vuoden 2023 kirjanpidollinen rahoitus ja tasapaino eivät kuitenkaan esityksen myötä muutu, koska hallituksen esityksen 309/2022 mukaan vuoden 2023 rahoituksen korjaava kertakorvaus voitaisiin kirjata vuoden 2023 rahoitukseen, vaikka se maksettaisiin tammikuussa 2024.

Keväällä 2023 maksettavan ennakkollisen kertakorvauksen kohdentamisessa otettaisiin huomioon vuoden 2022 talousarvioiden mukaiset nettokustannustiedot, joiden perusteella laskettua hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitusta verrataan kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisten tilinpäätösennakkojen perusteella laskettuun hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitukseen. Erotus näiden laskelmien välillä muodostaa arvion koko hyvinvointialueiden kertakorvauksen suuruudesta. Tämän esityksen perusteella maksettavan ennakkollisen kertakorvauksen jakautuminen hyvinvointialueittain määräytyisi sen mukaan, mikä on kunkin hyvinvointialueen osuus koko maan tason edellä mainitun vertailun mukaan arvioidusta kertakorvauksesta. Näin lasketuilla osuuksilla jaettaisiin ennakkona maksettava 150 miljoonaa euroa hyvinvointialueittain.

Vuoden 2022 ennakkollisiin tilinpäätöksiin perustuvat arviot hyvinvointialueittaisista nettokustannuksista ovat käytettävissä maaliskuun alussa, jolloin pystytään laskemaan arvio kertakorvauksen hyvinvointialueittaisesta jakaantumisesta. Ennakollinen kertakorvaus maksettaisiin hyvinvointialueille viimeistään toukokuussa 2023 ja se otettaisiin huomioon tarkistettaessa lopullisten tilinpäätöstietojen mukaista kertakorvausta tammikuussa 2024.

Hyvinvointialueittaisen kertakorvauksen lopullinen euromäärä voidaan laskea myöhemmin vuoden 2023 aikana, kun kuntien lopulliset palveluluokko-kohtaiset tilinpäätöstiedot ovat saatavilla. Tämän perusteella hyvinvointialueittainen kertakorvaus täsmäytetään ottamalla huomioon keväällä 2023 maksettu hyvinvointialuekohtainen ennakoon maksettu osuus. Kuntien alkuvuonna Tilastokeskukselle toimittamissa ennakkollisissa vuoden 2022 sosiaali-, terveydenhuollon ja pelastustoimen nettokustannustiedoissa voi olla puutteita ja ennakkotiedot voivat tarkentua merkittävästikin lopullisissa palveluluokko-kohtaisissa tilinpäätöstiedoissa. Tämä voi johtaa siihen, että joillekin hyvinvointialueille alkuvuonna maksettava kertakorvauksen ennakkomaksu on lopullista kertakorvausta suurempi. Tällöin kertakorvauksen tarkistuksessa tammikuussa 2024 otetaan huomioon liikaa maksettu osuus.

4.2.2 Vaikutukset valtiontalouteen

Valtioneuvosto ottaa vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä huomioon ennakkolliseen kertakorvaukseen tarvittavan määrärahan. Ennakollisen kertakorvauksen määrä olisi 150 miljoonaa euroa. Ennakollinen kertakorvaus otetaan huomioon tarkistettaessa vuoden 2022 lopullisten tilinpäätösten mukaista kertaerää tammikuussa 2024. Kertakorvaus lisää valtion rahoitusta 150 miljoonalla eurolla vuonna 2023, mutta pienentää vastaavalla euromäärällä valtion rahoitusvastuuta vuonna 2024.

4.3 Vaikutukset hyvinvointialueiden toimintaan

Esityksen tavoitteena on estää sitä, että alueet joutuisivat lyhyen aikavälin rahoituskapeikkojen vuoksi sopeuttamaan toimintojaan pidemmän aikavälin toiminnan näkökulmasta epätarkoituksenmukaisesti. Ennakollisen kertaerän maksaminen keväällä 2023 korjaa hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitusta ennakollisten tilinpäätöstietojen perusteella jo ennen kuin lopulliset tiedot kunnilta hyvinvointialueille siirtyneistä nettokustannuksista ovat saatavilla.

Maksamalla osa kertakorvauksesta ennakoon keväällä 2023 parannetaan hyvinvointialueiden edellytyksiä selviytyä tehtäviensä rahoituksesta vuoden 2023 aikana ilman, että ne joutuvat turvautumaan lyhytaikaiseen lainanottoon, jos kuntien talousarvio- ja tilinpäätöstietojen eroavaisuudesta aiheutuu rahoitukseen vajetta. Esitys vähentää näin myös mahdollisesta lyhytaikaisesta lainanotosta hyvinvointialueille aiheutuvia korkokuluja.

5 Lausuntopalaute

Hallituksen esitykseen 309/2022 vp sisältyvää ehdotusta vuoden 2023 hyvinvointialuekohtaisen rahoituksen korjauserän kirjaamisesta ja maksuajankohdasta käsiteltiin ennen mainitun esityksen antamista hyvinvointialueiden edustajien kanssa sote-neuvottelukunnassa 26.10.2022 ja hyvinvointialueiden talousverkostossa 25.10.2022 ja siitä pyydettiin lisäksi toimittamaan valtiovarainministeriölle kirjallista palautetta ajalla 21. – 31.10.2022. Erillistä kirjallista palautetta saatiin kahdeksalta hyvinvointialueelta ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä (HUS). Saatu lausuntopalaute on julkaistu verkko-osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM077:00/2022>. Saadun palautteen mukaan ehdotusta pidettiin yleisesti hyvin perusteltuna ja kannatettavana. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja HUS esittivät, että korjauserä maksettaisiin hyvinvointialueille vuoden 2023 aikana. Eräät hyvinvointialueet kiinnittivät huomiota mahdollisiin maksuvalmiusongelmiin ja lainanhoitokuluihin, joita hyvinvointialueille syntyy, jos rahoituksen vajetta joudutaan paikkaamaan lyhytaikaisella lainalla. Vaikka korjaus olisi joillakin alueilla negatiivinen, tulisi selvittää, voitaisiinko positiivinen korjaus kuitenkin maksaa jo vuoden 2023 puolella.

Nyt kyseessä olevasta täydentävästä esitysluonnoksesta kuultiin hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin edustajia valtiovarainministeriön 31.1.2023 järjestämässä kuulemistilaisuudessa. Tilaisuuteen osallistui valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön asiantuntijoiden lisäksi noin 30 hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin edustajaa kattavasti eri alueilta. Kuulemistilaisuudessa esiteltiin kertakorvausta koskevien muutosten lisäksi myös ehdotusta hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen suunnatusta valtionavustuksesta, johon lisätalousarvioesityksen yhteydessä päätettiin varata rahoitusta 350 miljoonan euroa.

Hyvinvointialueiden edustajat pitivät ehdotusta kertakorvauksen ennakkomaksusta kannatettavana ja sen todettiin vähentävän alueiden tarvetta lyhytaikaiseen lainanottoon. Niillä alueilla, joilla ei arvioida lyhytaikaista lainanottotarvetta olevan, esityksellä ei olisi tältä osin vaikutusta.

Hyvinvointialueiden edustajat toivat myös esille, että koska kertakorvaus kirjattaisiin kokonaisuudessaan vuoden 2023 rahoitukseen, ei ehdotetulla maksuajankohdan muutoksella olisi vaikutusta rahoituksen määrään. Kuulemistilaisuudessa esiteltyjen kertakorvauksen ja hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen suunnatun valtionavustuksen nähtiin kuitenkin yhdessä auttavan alueita vuoden 2023 lähtötilanteessa, vaikka niillä ei usean alueen edustajan puheenvuoron mukaan ratkaistaisi rahoituksen ongelmia pidemmällä tähtäimellä.

Lisäksi kuultavien mukaan kertakorvauksen ennakkomaksun alueittaisesta jakautumisesta olisi kaivattu alueille jonkinlaista arviota jo tässä vaiheessa. Myös muutoin alueiden puheenvuoroissa korostettiin sitä, että alueet tarvitsevat mahdollisimman nopeasti tiedon lopullisesta rahoituksen määrästä kuntien palveluluokkakohtaisten tilinpäätöstietojen valmistuttua. Hyvinvointialueet tekevät päätökset toimeenpano-ohjelmistaan lopulliseen rahoitukseen perustuen. Kun esimerkiksi siirtymätasaukset lasketaan vielä lopullisten tilinpäätöstietojen perusteella uudestaan, voi tällä olla suuri merkitys lopulliseen rahoitukseen. Tähän liittyen nähtiin tärkeänä myös varmistaa kuntien palveluluokkakohtaisen tilinpäätöstiedon laatu ja luotettavuus sekä korostettiin tilintarkastuksen tärkeyttä.

6 Säännöskohtaiset perustelut

35 a §. *Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen.* Pykälän mukaan hyvinvointialueiden rahoitukseen tehdään erillinen kertaluonteinen lisäys tai vähennys, jolla korjataan hyvinvointialuekohtaisesti vuoden 2023 rahoitus kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Pykälää ja sen otsikkoa ehdotetaan alkuperäisessä hallituksen esityksessä (HE 309/2022 vp) muutettavaksi siten, että kertakorvauksessa olisi kyse vuoden 2023 rahoituksen korjauserästä, joka kirjattaisiin hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitukseen ja maksettaisiin tammi-kuussa 2024.

Nyt kyseessä olevan esityksen mukaan kertakorvauksen maksamisen ajankohdista säädettäisiin 1 momentin sijasta ehdotetussa uudessa 2 momentissa. Tällöin pykälän 2 ja 3 momentit siirtyisivät pykälän 3 ja 4 momenteiksi. Kirjaamisen kannalta kertakorvauksen maksuajankohdalla ei ole merkitystä, koska kertakorvaus olisi alkuperäisessä esityksessä ehdotetusti vuoden 2023 rahoituksen kuuluva erä.

Pykälän 1 momentin mukaan hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus korjataan, jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitettun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarvotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palveluluokkakohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suuruinen. Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että pykälässä säädetyistä rahoituksen korjauksesta käytettäisiin nimitystä kertakorvaus.

Rahoituslain 35 §:n mukaan hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus. Mainitun pykälän 6 momentin mukaan laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarvotietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta

lukien kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palveluluokkakohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Edellä mainitun tarkistuksen perusteella laskettaisiin myös hyvinvointialuekohtaisen kertakorvauksen määrä.

Nyt ehdotetussa pykälän uudessa 2 *momentissa* säädettäisiin kertakorvauksen etukäteen maksettavasta osuudesta keväällä 2023 ja lopullisen kertakorvauksen maksusta tammikuussa 2024.

Kertakorvauksesta maksettaisiin hyvinvointialueille etukäteen koko maan tasolla 150 miljoonaa euroa keväällä 2023. Kertakorvauksen määrän arvioimiseksi tarvittavat tiedot saadaan Tilastokeskuksen erilliskyselystä maaliskuun alussa 2023. Etukäteen maksettava osuus kertakorvauksesta on kuitenkin pyritty määrittelemään sellaiselle tasolle, että se ei tulisi käytettävissä olevan tiedon mukaan ylittämään lopullista kertakorvauksen määrää.

Ennakkomaksu maksettaisiin mahdollisimman pian sen jälkeen, kun nyt kyseessä oleva laki on vahvistettu tulemaan voimaan ja tarvittava määräraha hyväksytty valtion vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa. Käytännössä maksatus ehtisi joko huhtikuulle tai viimeistään toukokuun 2023 alkuun.

Edellä mainittu 150 miljoonaa kohdistettaisiin hyvinvointialueille kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisen palveluluokkakohtaisten tilinpäätösennakkotietojen perusteella arvioidun kertakorvauksen alueittaisen jakautumisen suhteessa. Ennakkomaksu ei kuitenkaan voisi olla millään alueella negatiivinen. Mikäli jollakin alueella kertakorvauksen arvioidaan olevan negatiivinen, ennakkomaksun hyvinvointialuekohtaisen jakauman laskennassa alueen suhteellisen osuuden oletetaan olevan nolla.

Kertakorvaus tarkistetaan lopullisesti 1 *momentissa* säädetyin mukaiseksi tammikuussa 2024 vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Hyvinvointialueen rahoitukseen tehtäisiin tarkistuksena erillinen lisäys tai erillinen vähennys, jossa otetaan huomioon myös tässä *momentissa* tarkoitettu hyvinvointialueelle etukäteen maksettu korvaus ja hyvinvointialueelle mahdollisesti vuonna 2023 maksettu 11 §:ssä tarkoitettu lisärahoitus, siten kuin pykälän 3 *momentissa* säädetään.

Valtiovarainministeriö päättää *momentissa* tarkoitettun kertakorvauksen ennakon ja tammikuun 2024 tarkistuserän maksamisesta. Ennako maksettaisiin vuodelle 2023 myönnetystä ja kuukausittain maksettavasta rahoituksesta erillisenä eränä.

Pykälän 2 *momentista* 3 *momentiksi* siirtyvään momenttiin ei ehdoteta tässä esityksessä muutoksia, vaan se vastaisi alkuperäisessä esityksessä esitettyä. Momentin mukaan hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu lisärahoitus vähennetään kyseiselle hyvinvointialueelle 1 *momentin* nojalla myönnettävästä vuoden 2023 rahoituksen lisäyksestä. Hyvinvointialueelle mahdollisesti vuoden 2023 aikana maksettu rahoituslain 11 §:ssä tarkoitettu lisärahoitus tulisi vähentää nyt kyseessä olevasta vuoden 2023 kertakorvauksesta. Mahdollista kertakorvauksen määrän ylittävää lisärahoitusta ei kuitenkaan vähennetä.

Pykälän 3 *momentista* 4 *momentiksi* siirtyvään momenttiin ei ehdoteta tässä esityksessä muutoksia, vaan se vastaisi alkuperäisessä esityksessä esitettyä. *Momentissa* säädetään vuoden 2023 rahoituksen lisäysten ottamisesta huomioon 10 §:ssä tarkoitettussa rahoituksen jälkikäteistarkistuksessa. Vuoden 2023 rahoituksen yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustannuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

7 Voimaantulo

Hallituksen esityksessä 309/2022 ehdotetaan, että laki rahoituslain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta tulisi voimaan keväällä 2023. Nyt kyseessä olevassa esityksessä ehdotettujen muutosten on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti.

8 Suhde täydennettävään esitykseen ja lisätalousarvioesitykseen

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi kertakorvausta koskevaa 35 a §:ää, jota myös alkuperäisessä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi. Alkuperäisen esityksen mukaan kertakorvauksen maksuajankohdasta olisi säädetty osana mainitun pykälän 1 momenttia. Nyt kyseessä olevassa täydentävässä esityksessä kertakorvauksen maksuajankohdasta ehdotetaan säädettäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmin mainitun pykälän uudessa 2 momentissa. Esityksissä ehdotettujen lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti.

Esityksessä ehdotettu kertakorvauksen maksuajankohdan muutos edellyttää 150 miljoonan euron lisäystä hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen vuodelle 2023 varattuun määrärahaan. Lisäys määrärahaan ehdotetaan otettavaksi huomioon valtion vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa. Lisäystä vastaava vähennys on tarkoitus ottaa huomioon vuoden 2024 talousarviossa.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ehdotettu muutos koskee hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksen korjauserän (kertakorvaus) maksuajankohtaa. Muutoksella ei lähtökohtaisesti ole vaikutusta hyvinvointialueiden saaman rahoituksen lopulliseen määrään.

Kertakorvaus voi voimassa olevan 35 a §:n mukaan olla yksittäisen alueen kohdalla joko rahoituksen lisäys tai vähennys. Etukäteen maksettava osuus kertakorvauksesta on pyritty määrittämään sellaiselle tasolle, että se ei tulisi käytettävissä olevan tiedon mukaan ylittämään lopullista kertakorvauksen määrää.

Voimassa olevan lain 35 a §:n 3 momentin mukaan, jos hyvinvointialueelle on maksettu vuodelle 2023 rahoituslain 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta, tämä vähennetään kertakorvauksesta. Kertakorvauksen määrän ylittävää lisärahoitusta ei kuitenkaan vähennetä. Hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu mahdollinen lisärahoitus on muilta osin perusteltua ottaa huomioon vuoden 2023 rahoituksen tarkistamisessa, koska muutoin alueet eivät olisi keskenään yhdenvertaisessa asemassa.

Hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan myös nyt muutettavaksi ehdotetuilta osin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi laiksi hyvinvointialueiden rahoituslain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 309/2022 vp) lakiehdotuksen tässä täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuna.

Laki

hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 35 ja 35 a §, sellaisena
kuin niistä on 35 a § laissa 700/2022, seuraavasti:

35 §

Siirtymätasaus

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotus vähennettynä asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 90 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 150 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 200 euroa vuonna 2029.

Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoitukseen lisätään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotus vähennettynä asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 20 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 30 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 40 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 50 euroa vuonna 2028.

Asukasta kohden 50 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 kokonaan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarvotietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukien kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Tarkistuksen yhteydessä kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksiin kirjatut takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset otetaan huomioon noudattaen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momenttia ja sen nojalla säädettyä.

Hyvinvointialueen siirtymätasaus tarkistetaan vuoden 2026 rahoituksesta alkaen siten, että siirtymätasaukseen lisätään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen kanssa lasketun laskennallisen rahoituksen ja ilman kerrointa lasketun laskennallisen rahoituksen erotus.

Jos hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään hyvinvointialueiden rahoitukseen tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen lisäys on kaikilla hyvinvointialueilla asukasta kohti yhtä suuri. Siirtymätasauksen valtion rahoittama osuus otetaan huomioon 10 §:ssä tarkoitetussa jälkikäteistarkistuksessa lisäämällä se hyvinvointialueille maksettuihin laskennalliseen rahoitukseen, siten että osuus ei korota laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotuksen perusteella maksettavan jälkikäteistarkistuksen määrää.

35 a §

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus korjataan maksamalla erillinen kertaluonteinen lisäys tai tekemällä erillinen kertaluonteinen vähennys (*kertakorvaus*), jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitetun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suuruinen.

Kertakorvauksesta maksetaan hyvinvointialueille etukäteen koko maan tasolla 150 miljoonaa euroa viimeistään toukokuussa 2023. Edellä mainittu määrä kohdistetaan hyvinvointialueille kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisten palveluluokkakohtaisten tilipäätösennakkotietojen perusteella arvioidun kertakorvauksen alueittaisen jakautumisen suhteessa. Kertakorvaus tarkistetaan 1 momentissa säädetyn mukaisesti tammikuussa 2024 tekemällä hyvinvointialueen rahoitukseen erillinen lisäys tai erillinen vähennys, jossa otetaan huomioon myös tässä momentissa tarkoitettu hyvinvointialueelle etukäteen maksettu korvaus ja mahdollinen 3 momentissa tarkoitettu lisärahoitus.

Hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu lisärahoitus vähennetään kyseiselle hyvinvointialueelle 1 momentin nojalla myönnettävästä vuoden 2023 rahoituksen lisäyksestä.

Tässä pykälässä tarkoitettujen vuoden 2023 rahoituksen lisäysten yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustannuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa 10 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 2.2.2023

Pääministeri

Sanna Marin

Kuntaministeri Sirpa Paatero

Laki

hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 35 ja 35 a §, sellaisena kuin niistä on 35 a § laissa 700/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

35 §

35 §

Siirtymätasaus

Siirtymätasaus

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotuksesta asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 90 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 150 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 200 euroa vuonna 2029.

Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoitukseen lisätään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotukseen asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja *erotus vähennettynä* asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 90 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 150 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 200 euroa vuonna 2029.

Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoitukseen lisätään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja *erotus vähennettynä* asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 20 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 30 euroa vuonna 2026;

Voimassa oleva laki

- 4) enintään 75 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 90 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 100 euroa vuonna 2029.

Asukasta kohden 100 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarvioitietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukiin kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella.

Hyvinvointialueen siirtymätasaus tarkistetaan vuoden 2026 rahoituksesta alkaen siten, että siirtymätasaukseen lisätään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen kanssa lasketun laskennallisen rahoituksen ja ilman kerrointa lasketun laskennallisen rahoituksen erotus.

Jos hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään hyvinvointialueiden rahoitukseen tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen lisäys on kaikilla hyvinvointialueilla asukasta kohti yhtä suuri.

Täydentävä ehdotus

- 4) enintään 40 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 50 euroa vuonna 2028.

Asukasta kohden 50 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarvioitietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukiin kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. *Tarkistuksen yhteydessä kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksiin kirjatut takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset otetaan huomioon noudattaen kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momenttia ja sen nojalla säädettyä.*

Hyvinvointialueen siirtymätasaus tarkistetaan vuoden 2026 rahoituksesta alkaen siten, että siirtymätasaukseen lisätään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen kanssa lasketun laskennallisen rahoituksen ja ilman kerrointa lasketun laskennallisen rahoituksen erotus.

Jos hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään hyvinvointialueiden rahoitukseen tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen lisäys on kaikilla hyvinvointialueilla asukasta kohti yhtä suuri. *Siirtymätasauksen valtion rahoittama osuus otetaan huomioon 10 §:ssä tarkoitettussa jälkikäteistarkistuksessa lisäämällä se hyvinvointialueille maksettuihin laskennalliseen rahoitukseen, siten että osuus ei korota laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotuksen perusteella maksettavan jälkikäteistarkistuksen määrää.*

35 a §

35 a §

Hyvinvointialuekohtainen korvaus vuonna 2024

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen

Hyvinvointialueen rahoitukseen tehdään vuonna 2024 erillinen kertaluonteinen lisäys tai siitä tehdään erillinen kertaluonteinen vähennys, jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitetun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suuruinen.

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus korjataan maksamalla erillinen kertaluonteinen lisäys tai tekemällä erillinen kertaluonteinen vähennys (kertakorvaus), jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitetun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suuruinen.

Kertakorvauksesta maksetaan hyvinvointialueille etukäteen koko maan tasolla 150 miljoonaa euroa viimeistään toukokuussa 2023. Edellä mainittu määrä jaetaan hyvinvointialueille kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisten palveluluokko-kohtaisten tilinpäätösennakkotietojen perusteella arvioidun kertakorvauksen alueittaisen jakautumisen suhteessa. Kertakorvaus tarkistetaan 1 momentissa säädetyn mukaiseksi tammikuussa 2024 maksamalla hyvinvointialueelle erillinen lisäys tai tekemällä hyvinvointialueen rahoitukseen erillinen vähennys, jossa otetaan huomioon myös tässä momentissa tarkoitettu hyvinvointialueelle etukäteen maksettu korvaus ja mahdollinen 3 momentissa tarkoitettu lisärahoitus.

Hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu lisärahoitus vähennetään kyseiselle hyvinvointialueelle 1 momentin nojalla myönnettävästä rahoituksen lisäyksestä.

Hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu lisärahoitus vähennetään kyseiselle hyvinvointialueelle 1 momentin nojalla myönnettävästä vuoden 2023 rahoituksen lisäyksestä.

Tässä pykälässä tarkoitettujen rahoituksen lisäysten yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustannuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään

Tässä pykälässä tarkoitettujen vuoden 2023 rahoituksen lisäysten yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustan-

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa 10 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

nuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa 10 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 35 ja 35 a §, sellaisena kuin niistä on 35 a § laissa 700/2022, seuraavasti:

Alkuperäinen ehdotus

Täydentävä ehdotus

35 §

35 §

Siirtymätasaus

Siirtymätasaus

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotus vähennettynä asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 90 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 150 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 200 euroa vuonna 2029.

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotus vähennettynä asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 90 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 150 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 200 euroa vuonna 2029.

Alkuperäinen ehdotus

Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyväällä siirtymätasauksella.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoitukseen lisätään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotus vähennettynä asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 20 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 30 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 40 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 50 euroa vuonna 2028.

Asukasta kohden 50 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyväällä siirtymätasauksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarvioitietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukiin kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Tarkistuksen yhteydessä kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksiin kirjatut takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset otetaan huomioon noudattaen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momenttia ja sen nojalla säädettyä.

Hyvinvointialueen siirtymätasaus tarkistetaan vuoden 2026 rahoituksesta alkaen siten, että siirtymätasaukseen lisätään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen kanssa lasketun laskennallisen rahoituksen ja ilman kerrointa lasketun laskennallisen rahoituksen erotus.

Jos hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset

Täydentävä ehdotus

Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyväällä siirtymätasauksella.

Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoitukseen lisätään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotus vähennettynä asukasta kohden seuraavasti:

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 20 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 30 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 40 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 50 euroa vuonna 2028.

Asukasta kohden 50 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyväällä siirtymätasauksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarvioitietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukiin kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Tarkistuksen yhteydessä kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksiin kirjatut takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset otetaan huomioon noudattaen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momenttia ja sen nojalla säädettyä.

Hyvinvointialueen siirtymätasaus tarkistetaan vuoden 2026 rahoituksesta alkaen siten, että siirtymätasaukseen lisätään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen kanssa lasketun laskennallisen rahoituksen ja ilman kerrointa lasketun laskennallisen rahoituksen erotus.

Jos hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset

Alkuperäinen ehdotus

ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään hyvinvointialueiden rahoitukseen tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen lisäys on kaikilla hyvinvointialueilla asukasta kohti yhtä suuri. Siirtymätasauksen valtion rahoittama osuus otetaan huomioon 10 §:ssä tarkoitetussa jälkikäteistarkistuksessa lisäämällä se hyvinvointialueille maksettuihin laskennalliseen rahoitukseen, siten että osuus ei korota laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotuksen perusteella maksettavan jälkikäteistarkistuksen määrää.

35 a §

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus korjataan maksamalla *tammikuussa 2024* erillinen kertaluonteinen lisäys tai tekemällä erillinen kertaluonteinen vähennys, jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitetun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suuruinen.

Täydentävä ehdotus

ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään hyvinvointialueiden rahoitukseen tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen lisäys on kaikilla hyvinvointialueilla asukasta kohti yhtä suuri. Siirtymätasauksen valtion rahoittama osuus otetaan huomioon 10 §:ssä tarkoitetussa jälkikäteistarkistuksessa lisäämällä se hyvinvointialueille maksettuihin laskennalliseen rahoitukseen, siten että osuus ei korota laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotuksen perusteella maksettavan jälkikäteistarkistuksen määrää.

35 a §

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen

Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus korjataan maksamalla erillinen kertaluonteinen lisäys tai tekemällä erillinen kertaluonteinen vähennys (*kertakorvaus*), jos hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnetyn valtion rahoituksen euromäärä on 35 §:n 6 momentissa tarkoitetun tarkistuksen perusteella ollut hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneita kustannuksia pienempi tai suurempi. Lisäys tai vähennys lasketaan siten, että hyvinvointialueelle vuonna 2023 myönnettyä valtion rahoitusta verrataan euromäärään, joka hyvinvointialueelle olisi myönnetty valtion rahoituksena, jos laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijasta käytetty vuoden 2022 palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Lisäys tai vähennys on näin saadun erotuksen suuruinen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta vuoden 2023 rahoituksen korjauksesta maksetaan hyvinvointialueille etukäteen koko maan tasolla 150 miljoonaa euroa viimeistään toukokuussa 2023. Edellä mainittu määrä jaetaan hyvinvointialueille kuntien Tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen nettokustannuskyselyn mukaisten palveluluokko-kohtaisten tilinpäätösnakkotietojen perusteella arvioidun kertakorvauksen alueittaisen jakautumisen suhteessa.

Alkuperäinen ehdotus

Hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu lisärahoitus vähennetään kyseiselle hyvinvointialueelle 1 momentin nojalla myönnettävästä vuoden 2023 rahoituksen lisäyksestä.

Tässä pykälässä tarkoitettujen vuoden 2023 rahoituksen lisäysten yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustannuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa 10 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Täydentävä ehdotus

Aluekohtainen rahoitus tarkistetaan 1 momentissa säädetyin mukaiseksi tammikuussa 2024 maksamalla hyvinvointialueelle erillinen lisäys tai tekemälle hyvinvointialueen rahoitukseen erillinen vähennys, jossa otetaan huomioon myös tässä momentissa tarkoitettu hyvinvointialueelle etukäteen maksettu korvaus ja mahdollinen 3 momentissa tarkoitettu lisärahoitus.

Hyvinvointialueelle vuonna 2023 maksettu lisärahoitus vähennetään kyseiselle hyvinvointialueelle 1 momentin nojalla myönnettävästä vuoden 2023 rahoituksen lisäyksestä.

Tässä pykälässä tarkoitettujen vuoden 2023 rahoituksen lisäysten yhteismäärä vähennetään hyvinvointialueiden toteutuneista kustannuksista ja rahoituksen vähennysten yhteismäärä lisätään hyvinvointialueiden toteutuneisiin kustannuksiin laskettaessa 10 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotusta varainhoitovuoden 2025 rahoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .